

Левківський О.*

ЗОВНІШНІ КРЕДИТИ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ЯК ФАКТОР ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Важливим чинником розвитку інноваційної економіки є кредити, і в першу чергу це стосується зовнішніх кредитів міжнародних фінансових організацій. Зовнішні кредити є особливо актуальними для інноваційного потенціалу України, фінансові ресурси якої обмежені.

Кредити міжнародних фінансових організацій надаються державі з цільовим призначенням: для проведення структурних перетворень і формування валютних резервів (кредити МВФ), підтримки бюджету і проблемних галузей (Світовий банк), кредитування малого та середнього бізнесу (ЄБРР).

Одним з основних партнерів у проведенні ринкових економічних реформ і найбільших кредиторів України залишається Світовий банк.

Так, починаючи з 1992 року, Світовий банк затвердив надання Україні 37 позик загальним обсягом 5,7 мільярда доларів. У той же час, за 17 років Україна ініціювала близько 75 проектів. Тобто 40 проектів, з огляду на суттєві недоліки у роботі української влади, було скасовано на різних стадіях впровадження [1].

Незважаючи на значні обсяги залучених позик Світового банку, вони не мали суттєвого впливу на структурну перебудову вітчизняної економіки, не стали рушійною силою оновлення виробництва і запровадження новітніх технологій.

Лише 13% отриманих коштів Банку мали інвестиційне призначення, решта були спрямовані на фінансування державного бюджету [2].

Але й ефект для вітчизняної економіки від використання навіть цих незначних в масштабі України інвестиційних коштів був низьким. За виключенням загальновідомого проекту «Морський старт», який реалізується із залученням гарантій Світового банку, майже повністю відсутні його вкладення у високотехнологічні галузі економіки України, зокрема машинобудування, приладобудування, авіа- та суднобудування. Недостатньо використовувались можливості підтримки Банком розвитку агропромислового і фінансового секторів, енергетики, інфраструктури.

Використання інвестиційних позик Банку мало переважно споживчий характер. За оцінками експертів, близько 80% позичкових коштів спрямовуються на фінансування поточних видатків та кредитування підприємств і лише близько 20% – на капітальні вкладення.

Не сприяла розвитку української промисловості й дискримінаційна по відношенню до українських постачальників політика закупівель Світового банку. Три чверті використаних Україною коштів інвестиційних позик Банку сплачено іноземним постачальникам, в той час як частка платежів на користь українських підприємств не перевищила 16%. До того ж, близько 7% з цих коштів, або майже 30 млн. дол. США, спрямовано на оплату послуг іноземних консультантів та комісійних Світовому банку [2].

* студент 5 курсу спеціальності «міжнародний бізнес» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Науковий керівник: доц. Мазуренко В.П.

Аналіз платежів українським постачальникам свідчить, що майже всі укладені з ними контракти передбачали постачання сировини та матеріалів. За час співробітництва з Україною Світовим банком не було оплачено жодного контракту на постачання технологічного обладнання вітчизняного виробництва. При цьому більшість з наведених контрактів укладені на незначні суми, які в середньому не перевищували 200 тис. дол. США.

Відсутність стратегічних документів української сторони, тобто офіційної позиції України щодо пріоритетних напрямів залучення позик Світового банку, створила передумови для проведення ним власної політики щодо України, яка, у певних випадках, не враховувала реальні потреби української економіки.

Головними пріоритетами української Стратегії мають стати підтримка інноваційного розвитку економіки, переважне спрямування позик Світового банку на реалізацію інвестиційних проектів у високотехнологічних галузях, розвиток агропромислового і фінансового секторів, інфраструктури.

З метою обмеження боргового навантаження на державний бюджет цей документ має містити прогноз довгострокової потреби, структури і лімітів запозичень у Світового банку з урахуванням необхідності обслуговування та погашення державного боргу.

Іншою важливою проблемою, вирішення якої має передбачати українська Стратегія, є підвищення ефективності і прозорості використання коштів Світового банку.

Зокрема, за період співробітництва з Банком були досягнуті цілі лише третини його інвестиційних проектів в Україні, реалізація яких завершена.

Через регулярне порушення українською стороною умов та графіків реалізації проектів Банк анулював близько 35% наданих Україні інвестиційних позик. Недосконалим є й розрахунково-касове обслуговування проектів Світового банку, яке здійснюється не Державним казначейством України, а іноземними і українськими комерційними банками.

Підготовка української Стратегії може стати першим кроком у розбудові комплексної системи співробітництва України з міжнародними фінансовими організаціями.

Література

1. Кузнецов К. Україна та Світовий банк: десятиліття втрачених можливостей // <http://www.epravda.com.ua/publications/4b349ed57313a/>
2. Трифонов С.В., Столяров В.Ф. Формування стратегії співробітництва України з міжнародними фінансовими організаціями // Актуальні проблеми економіки. – 2004. – №6. – с.137-143.